

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

57.

Madjarski kmet.

(Dalje.)

Oprava madjarskega kmeta je preprosta in cena, ali jako malerična. Možaki nosijo belo laneno srajco s širokima rokavoma, široke prtene hlače, ki so spodaj z resami obšite, in visoke škornje. Kedar gredó z doma, denejo ná-se suknen telovnik, ki je nagosto nabit z drobnimi cinastimi gombi. Po zimi, ali ob posebnih svečanostih obuvajo še ozke, ožnorane hlače iz take robe, iz kakoršne je telovnik, in ob slabem vremenu se ogrnejo z bundusom, to je, z dolgim plaščem iz ovčjih kožic. Pokrivajo se z malim, okroglim, črnim filcem, ki ima močno zavihane kraje, in za dolg črni trak vtaknejo pero. Ženske si krojijo obleko iz platna, katuna, volne, in čim bolj pisana je roba, tem bolj ugaja. Obutev nosijo skoro tako kot možaki.

Taka oprava se vrlo podaja madjarskim kmetom in kmeticam, ki so lepi, vitki ljudje, fino urezanega obraza in iskrih oči.

Najnavadnejša hrana madjarska je „goleš“, kakor mi pravimo, potem svinjina, tikve in razne močnate jedi. Pijó izborno domače vino, pa slivovec. Madjarke so dobre kuharice, to priznavajo tudi Poljaki, o katerih gré glas, da se samih Francozov ne ustrašijo v prirejanju okusnih jedi.

Kmetje madjarski se vsled svojih opravil razlikujejo tako jasno in določno, kakor nikjer drugej. Poljedelci so prvi, potem konjski pastirji ali čikoši, na to goveji pastirji ali guljaši, za temi ovčji pastirji, in naposled svinjski pastirji. Oglejmo si te pastirje. To so krepki, zdravi ljudje, utrjeni za vse nezgode na pustih. Zime so na Ogerskem zeló ostre, s snegom mede po nepreglednih planjavah, da je Bog pomagaj, po letu besné viharji, ki nosijo oster prah ljudem v obraz, in iz močarin puhtí nevarna kužnina. Ali pastirji madjarski se ne zmenijo dosti za te in take neprijetnosti. Po zimi stanuje pastir v vasi, na spomlad gré na pusto, kjer ostane do pozne jeseni; še le sneg in mraz ga pripodita nazaj v vas. Ti divji pastirji se ne brigajo za drugo, kakor za konje, govedo, ovce in prašiče. Kar je naši deci v mestu lesena igrača ali knjiga s podobami, tisto je sedemletnemu paglavcu pastirjevemu mlado jagnje ali prašiček.

Ker je živinarstvo na Ogerskem jako razvito in današa znatnih dohodkov, toraj imajo tamošnji pastirji veliko večo veljavo, kakor njih tovariši po drugih pokrajinah.

Čikoš ali konjski pastir pase konje, navadno po 300 do 1000 glav. Plemiči in veleposestniki imajo svoje pastirje, in srenje tudi svoje. Veleposestniki imajo prav zlahtno žival, taka čreda je toraj mnogo vredna, in glavni pastir, ki mu jo zaupajo, ni in ne smé biti čisto navaden, površen in nepazljiv človek. Skoro vse leto je s čredo zunaj pod milim nebom, pase jo ondi, koder so mu odkazali. Čikoš je najrajše na konju, ker tako laglje

nadzoruje in strahuje čredo. Kedar je treba konja privaditi ježi, on mora ta posel prevzeti, kar stane dosti truda, in je zeló nevarno. Madjar jako čisla čikoša, vzlasti še zategadelj, ker sodi tako, da mož brez konja sploh nič ne veljá; zato ti pešca prezira ali pomiluje. Ni moči povedati, kako predrzni so čikoši, kedar lové konje na pustih ali jih učé ježe. Kar je Araócu pustinja, tisto je madjarskemu čikošu pusta. On živí, jé, pije in tudi podremlje na konju. Hrana njegova je največ kruh in prekajen špeh. Obleka čikoševa je čisto preprosta, ali lahka. Debela srajca, široke prtene hlače, moder telovnik, visoke škornje z ostrogoma, pa okrogel klobuček s trakom in peresom, to je vsa oprava njegova. V roki nosi dolg bič. (Konec prih.)

Tajnikovo poročilo o delovanji „Maticе Slovenske“

v dobi od 28. aprila 1886 — 13. aprila 1887.

(Konec.)

Premoženje znaša sedaj 51.203 gold. 27 kr. v gotovini in v obligacijah. Dohodki so lani znašali 8551 gld. 53 kr., stroški pa 7217 gold. 26 kr., prebitka tedaj 1334 gold. 27 kr. Dolg glavnici, ki se je zmanjšal za 933 gold. 78 kr., znaša sedaj še 8606 gold. 50¹/₂ kr. — Proračun kaže 6290 gold. 96 kr. dohodkov in 6080 gld. izdatkov, tedaj 210 gold. 96 kr. prebitka. — Tuje premoženje v društvenega odbora oskrbi znaša sedaj po prirastku 381 gold. 80 kr. v obrestih v skupni svoti 9216 gold. 92 kr. — Računski pregledniki so denarne knjige pregledali in našli vse v redu. Isto tako je imelo škontriranje blagajnice ob navzočnosti gg. blagajnika, obeh ključarjev in pregledovalca društvenih računov dné 5. t. m. ugoden vspeh.

Pri matičinih hišnih strankah se je zvršilo v zadnjem času nekoliko sprememb: eni je bilo treba stanovanje odpovedati, drugi pa najemščino zvišati. V bistvu je pa ostalo vse pri starem. Do prodaje hiše na Bregu ni prišlo, akoravno se je prijavilo več kupcev in nekateri z matičinimi pogoji niso bili močno navskriž. Odbor je pa vendar ostal pri prvotnem nazoru, pogojev ne več lajšati, ker ima hiša v resnici zahtevano vrednost. Običajne hišne poprave, ker v pretečenih letih nekoliko večje in važnejše, letos društvu niso prizadele toliko stroškov. Policijskih in sanitarnih hišnih naredeb, katere so prouzročili resni dogodki lanskega leta, se je Matica kot lastnica dveh večjih hiš strogo držala. — Društveni pravdni zastopnik je pri matičini upnici izposloval, da bo Matici od letošnjega leta počenši od dolga na hiši uknjiženega v znesku 2000 gold. plačevati mestu 5⁰/₁₀ le 4⁰/₁₀, s čimer je društvu prihranjenih 20 gold. na leto.

Mimo dohodkov obeh društvenih hiš, ki so si pa uže leta in leta v bistvu vedno enaki, so glavni vir društvenih dohodkov doneski društvenih udov. Tu treba tedaj vedne pozornosti, da se število ne le ne krči, ampak tudi vekša, in sicer izdatno pomnožuje, da se društvu stari udje ne izneverjajo, mimo njih pa tudi novi pristo-